

Promemoria

Dnr 316315
2017-11-28

Promemoria - Hantering av uppdrag nr.6 till Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden i kommunplan 2018

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden och Socialnämnden ges i uppdrag att genom upphandlade avtal med idéburna arbetsintegrerande sociala företag skapa minst 50 nya anställningar hos företag för personer långt ifrån arbetsmarknaden. Kostnaden ska rymmas inom ram.

Arbetsintegrerande sociala företag i Gävle kommun

Gävle kommun har idag (2017) fem företag som klassas som Arbetsintegrerande Sociala företag (ASF) utifrån Tillväxtverkets definition av ASF.¹ Merparten av företagen har varit verksamma sen 2012 (ett startade 1996) och har sammanlagt ca 40 anställda.

ASF bedrivs i regel som ekonomiska föreningar. Det är inte ovanligt att det är personer som befunnit sig utanför arbetsmarknaden en längre period som på eget initiativ startat den här typen av företag. ASF bygger på kooperation, delaktighet och medbestämmanderätt och de anställda är därför ofta delägare i företaget. Kompetens och erfarenhet av att driva företag saknas ofta och företagen kan ibland vara beroende av stödresurser från samhället (ex myndigheter). I och med detta bedöms processen kring att starta ett ASF vara längre än att starta ett företag på den s.k. reguljära arbetsmarknaden.

ASF är företag med dubbla affärsidéer:

- De utvecklar, producerar och säljer allmännyttiga varor och tjänster till företag, privatpersoner och offentlig sektor.
- De bedriver näringsverksamhet med mål att skapa arbete och rehabilitering för personer med svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden.

Historiskt sett har tyngdpunkten legat på just arbetsintegration och många företag har varit beroende av ekonomiska medel som t.ex. lönebidrag för att få sina verksamheter att gå runt. Detta har gjort att många företag gått i konkurs när t.ex.

Arbetsförmedlingens Fas 3 togs ur bruk. Idag fokuserar fler företag på att bygga upp affärsmässigheten i sina företag för att inte vara beroende av tillfälliga bidrag och arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

I Gävleborg bedrivs just nu projektet ”Hållbara ASF i Gävleborg” som handlar om att skapa stödstruktur för dessa företag samt stärka affärsmässigheten i företagen.² En rad aktiviteter pågår i form av handledar-, styrelse- och valideringsutbildningar som syftar att stärka företagen.

Övriga redan planerade och pågående insatser rörande ASF omfattar:

¹ <http://www.sofisam.se/vad-ar-sociala-foretag/definition.html>

² Se länk för mer information om projektet <http://www.regiongavleborg.se/regional-utveckling/arbetsmarknad-och-kompetensforsorjning/arbetsintegrerande-sociala-foretag/om-projektet/>.

- Utbildning i Kooperation inom projektet RFU som ägs av Region Gävleborg i samverkan med Gävle kommun (RFU- Regional företagsutveckling är ett pågående projekt som syftar till att främja nyföretagande samt affärsutveckling för unga företag i regionen. Utförare av utbildningarna är Folkuniversitetet. Projekttiden är beräknad att pågå t.o.m 2018 med möjlighet till förlängning under 2019).
- Sociala frukostar (arrangeras av Socialtjänsten och KLK med Gävle kommun som gemensam avsändare) med syftet att tydliggöra det arbete föreningslivet i Gävle kommun gör gällande social inkludering.
- Konferens med tema Social hållbarhet genom socialt företagande genomförs under 2018.
- Projektet ”Hållbara ASF i Gävleborg” där Gävle kommun är medfinansier i form av tid av tjänsteman från Näringsliv & arbetsmarknad Gävle. Utbildningsinsatser genomförs för att stärka affärsföretagandet i befintliga ASF.
- Samverkan mellan Gävle kommun, Arbetsförmedlingen Gävle och Rapatac. Syftet är att skapa förutsättningar för utrikesfödda kvinnor att bilda ekonomiska föreningar och sysselsättning.

Förutsättningar för att genomföra uppdraget

Möjligheterna att uppnå nämndens mål påverkas i stor utsträckning av företagens *likviditet* och *utveckling*. Vidare är förvaltningens bedömning att följande faktorer också påverkar förutsättningarna:

Tillgång till handledare för att kunna ta emot upp emot 50 deltagare (en anställning i ett ASF föregås vanligtvis av en placering från ex. Arbetsförmedlingen som bygger på rehabilitering, arbetsträning eller liknande). Individerna i målgruppen för ASF har i regel en historik med psykisk ohälsa, sjukskrivning eller diagnos och arbetar utefter sin egen förmåga. Detta medför att de är i starkt behov av handledarstöd vilket befintliga ASF i Gävle kommun i dagsläget inte är fullt utrustade för i den utsträckning som krävs för att uppnå målet 50 anställningar. Utbildningar i handledarstöd genomförs dock i projektet ”Hållbara ASF i Gävleborg” vilket på sikt kommer att innebära att företagen blir bättre rustade för detta.

Ekonomiska förutsättningar för upp emot 50 anställningar. En anställning medför kostnader för ett företag i form av sociala avgifter, pensionsavsättningar, semesterersättning, sjuklön osv. Förvaltningens bedömning är att ASF i Gävle kommun i dagsläget inte har de ekonomiska förutsättningarna för att genomföra en stor mängd anställningar. Detta skulle kunna resultera i uppsägning av individerna och i värsta fall konkurs för ett flertal av företagen (vid uppsägning pga. arbetsbrist stängs möjligheten för företagen att ta emot nya deltagare).

Insatser av kommunala resurser exklusive ekonomiska medel. Näringsliv och arbetsmarknad Gävle har i dagsläget en tjänsteman som i sitt uppdrag arbetar med att skapa förutsättningar för utvecklingen av ASF i kommunen. Från Socialtjänst Gävle kommer det också krävas resurser för att förverkliga ovan mål.

Nämndens möjliga vägar att klara uppdraget

Förvaltningen bedömer att det utifrån ovanstående beskrivning och analys är mycket svårt att uppnå målet på 50 nya platser under 2018. Förvaltningen anser att en rimlig men ändå utmanande målsättning är att uppnå detta senast 2020.

För att uppnå 50 platser finns flera riktningar som nämnden kan peka ut för förvaltningen att antingen analysera vidare eller där konkreta beslutsunderlag kan tas fram för att sätta igång processer för att nå målet.

Flertalet av föreslagna insatser är långsiktiga, där fokus ligger på att skapa stabilitet och förutsättningar för fler och starkare ASF i Gävle kommun. Förvaltningen beräknar ett effekterna av dessa åtgärder kan bli mätbara inom en period av 2-5 år.

Ekonomisk stabilitet skapar möjlighet för utbildning för de anställda vilket gör att de kan erbjuda tjänster som det reguljära näringslivet efterfrågar. Dessutom ger en ekonomisk stabilitet förutsättningar att anställa verksamhetsledare med kompetens inom företagsledning vilket ger företagen möjlighet att växa och därmed anställa fler.

Andra insatser är mer kortsiktiga och direkta men också känsligare för exempelvis förändringar i politiska beslut. Exempelvis finns en risk i att som enda insats köpa platser i ASF, då det på sikt kan skapa mindre stabil likviditet i företagen än vad en kombination av föreslagna insatser kan göra.

Direkta insatser:

- Upphandlade platser i ASF kan skapa förutsättningar för framtida anställning för individen, egenförsörjning och därmed minskad belastning på kommunala medel (försörjningsstöd). För individen ger detta underlag för framtida möjlighet till a-kassa, pensionssparande, semesterersättning osv. Arbetsmarknadsenheten och Socialtjänst Gävle kan upphandla arbetssträkningsplatser i ASF som på sikt kan innebära möjlighet till anställning i företagen och egenförsörjning för individen.
- För de Arbetsintegrerande Sociala Företagen kan upphandlade avtal med Gävle kommun skapa stora förutsättningar för affärsutveckling och ekonomisk stabilitet. Gävle kommun kan t ex under ett år upphandla tjänster genom s.k. reserverade kontrakt (där en upphandling riktas mot en viss företagsform, exempelvis ASF) till ett värde av 10 miljoner alt. 1 procent av den totala upphandlingskostnaden i kommunen.

Långsiktiga insatser:

- Fortsatt engagemang i projektet ”Hållbara ASF i Gävleborg” (där Gävle kommun är medfinansierad genom tid av tjänsteman) som verkar till att bygga affärsmässighet i företagen för att skapa långsiktig likviditet och säkrare anställningar.
- Erbjudna utbildning i Kooperation för Gävle kommuns medborgare inom projektet RFU (Regional Företagsutveckling) för att främja tillväxten av fler ASF i Gävle kommun.
- Socioekonomiska bokslut kan genomföras för att påvisa de ekonomiska effekterna av att sysselsätta individer i ett ASF istället för att gå på ex. försörjningsstöd.
- Se över möjligheten att teckna avtal om Idéburet Offentligt Partnerskap (IOP) mellan Gävle kommun, Coompanion och Samordningsförbundet Gävleborg, där syftet är att skapa en långsiktig hållbar utveckling för Gävle kommun och dess innevånare genom att stärka samspelet mellan den offentliga och den idéburna sektorn.

Slutsats för 2018

Förvaltningen gör bedömningen att ett första steg är att under 2018 sträva efter att upphandla totalt 20 platser i ASF. Detta behöver i så fall genomföras av Socialtjänst Gävle och Näringsliv & arbetsmarknad Gävle gemensamt, där strävan är att platserna besätts med personer som idag uppbär försörjningsstöd.

Ett område att djupare analysera under 2018 är möjligheten att upphandla tjänster genom reserverade kontrakt.

Magnus Höjjer
Förvaltningschef
Näringsliv & arbetsmarknad Gävle

Malin Schönning
Näringslivsutvecklare
Näringsliv & arbetsmarknad Gävle